

Sygn. akt III AUa 798/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Sędziowie:	SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz SA Krystyna Smaga (spr.)
Protokolant: protokolant sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2014 r. w Lublinie

sprawy S. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy S. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 10 czerwca 2014 r. sygn. akt VII U 1559/13

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w L. do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 kwietnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił S. K. prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) i rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca nie udowodnił co najmniej piętnastoletniego okresu pracy w warunkach szczególnych i nie przedłożył świadectwa na okoliczność pracy w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od decyzji S. K. zarzucił błędne ustalenia faktyczne, wskazał że wykonywał pracę w szczególnych warunkach na stanowiskach ślusarza narzędziowego, monterka konstrukcji stalowych i mistrza wydziału spawalni.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 10 czerwca 2014 r oddali odwołanie na podstawie następujących ustaleń faktycznych i ich oceny prawnej.

S. K., urodzony (...), 10 kwietnia 2014 r złożył wniosek o emeryturę. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił wnioskodawcy na 1 stycznia 1999 r okres podlegania ubezpieczeniom w wymiarze 28 lat 3 miesięcy 22 dni, nie uwzględnił żadnego z okresów zatrudnienia jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. W tym stanie wydana została zaskarżona decyzja.

Sąd ustalił, że wnioskodawca został zatrudniony w (...) Zakładach (...) w L. 12 grudnia 1973 r w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku robotnika magazynowego w Zakładzie Nr (...) w M. koło R.. Od 10 kwietnia 1974 r powierzono mu obowiązki tokarza przy bezpośredniej produkcji S. w Zakładzie Nr (...) w M. (akta osobowe.).

Z dniem 2 stycznia 1976 r wnioskodawcy powierzono obowiązki ślusarza narzędziowego, które wykonywał będąc podległym Głównemu Mechanikowi Zakładu w M. (akta osobowe). Do obowiązków wnioskodawcy jako ślusarza narzędziowego należało ostrzenie stępionych pił i naprawa wykruszonych pił, którymi posługiwano się na P. (zeznania świadków K. K., J. N.). Wyrównywał również tarcze szlifierskie specjalnym przyrządem z diamentem (zeznania świadka J. R.). Wykonywał też ze stali, przy użyciu maszyny do cięcia, szlifierki narzędziowej, spawarki oraz tokarki, oprzyrządowanie, stemple, matryce oraz przyrządy spawalnicze. Jako ślusarz narzędziowy był odpowiedzialny za sprawność maszyn i urządzeń skrawalniczych na hali produkcyjnej (zeznania wnioskodawcy). Komórka narzędziowa zajmowała się również stawianiem bram i ogrodzeń dookoła zakładu i wydzielaniem placu pod magazyny, co polegało na ustawieniu słupków i bramy wjazdowej w okresie, w którym wnioskodawca był ślusarzem narzędziowym. W ramach realizacji tych zadań wnioskodawca czasami spawał ogrodzenia, pomimo braku formalnych uprawnień, jak również zajmował się wbijaniem słupów (zeznania świadka J. N.). Spawał również okazjonalnie drobne elementy, których spawanie nie wymagano uprawnień. W zakładzie byli bowiem zatrudnieni na stanowiskach spawaczy pracownicy posiadający formalne uprawnienia (zeznania świadków J. N., J. R.). Obowiązki ślusarza narzędziowego skarżący wykonywał w warsztacie w budynku obok hali produkcyjnej (zeznania K. K., J. N., J. R.).

Z dniem 6 lutego 1978 r skarżącemu powierzono obowiązki monterza konstrukcji metalowych przy bezpośredniej produkcji kontenerów (akta osobowe). Do obowiązków wnioskodawcy jako osoby nieposiadającej uprawnień spawalniczych należało tzw. heftowanie, które polegało na ustawieniu i złączeniu elektrycznym elementów celem ostatecznego zespawania ich przez spawacza (zeznania wnioskodawcy, świadka J. R.). Pracownik, który nie posiadając uprawnień spawalniczych zajmował się heftowaniem był obowiązany w trakcie dobowej normy czasu pracy wykonywać również inne czynności (zeznania świadka J. R.).

Następnie od 10 marca 1978 r wnioskodawca został przeniesiony na Wydział B. Natomiast 10 kwietnia 1978 r wnioskodawca został przeniesiony do bezpośredniej produkcji Rozdzielni (...). Z dniem 1 maja 1978 r wnioskodawcy jako monterowi konstrukcji metalowych zostały powierzone obowiązki brygadzysty przy bezpośredniej produkcji na Rozdzielni (...) (akta osobowe).

Poczynając od 1 września 1980 r wnioskodawca został przeniesiony do bezpośredniej produkcji w P. (akta osobowe). Do jego obowiązków należało pobieranie blach oraz ich przecinanie przy użyciu przecinarek i palników acetylenowych, w celu przygotowania do produkcji (zeznania wnioskodawcy, świadka K. K.).

Z dniem 1 maja 1983 r skarżący został przeniesiony z bezpośredniej produkcji w P. do pośredniej produkcji na Obsłudze z powierzeniem w dalszym ciągu obowiązków monterza konstrukcji metalowych. Z dniem 1 czerwca 1983 r skarżący został przeniesiony na pośrednią produkcję w Rozdzielni przy zachowaniu stanowiska monterza konstrukcji metalowych (akta osobowe).

Uprawnienia spawalnicze w zakresie spawania elektrodami otulonymi oraz spawania gazowego wnioskodawca uzyskał 21 czerwca 1986 r (książka spawacza - akta osobowe).

Z dniem 1 listopada 1983 r odwołujący został przeniesiony na stanowisko mistrza w Zakładzie Nr (...) (akta osobowe). W ramach wykonywanych obowiązków nadzorował prace ślusarzy, spawaczy i pracowników P. (zeznania wnioskodawcy, świadków K. K., J. N., J. R.). Nadzorowani przez wnioskodawcę ślusarze zajmowali się ręcznym składaniem elementów dostarczanych z P.. Prace wykonywali na posadzce betonowej na specjalnym oprzyrządowaniu. Nie były to prace na wysokości (zeznania świadków K. K., J. N.). Do obowiązków wnioskodawcy jako mistrza należało prowadzenie listy obecności i rejestru zleceń na wykonywanie prac na Wydziale (zeznania wnioskodawcy). Czynności administracyjne wnioskodawca wykonywał w tzw. mistrzówce, w której przebywali wszyscy mistrzowie na zmianie (zeznania J. N.).

Obowiązki związane ze stanowiskiem mistrza wnioskodawca wykonywał do zakończenia zatrudnienia, tj. do 31 sierpnia 1995 r (świadcstwo pracy). Jako mistrz przebywał zasadniczo w czasie ośmiogodzinnej normy czasu pracy na hali produkcyjnej (zeznania świadka J. R.).

Od 9 maja 1989 r do 9 sierpnia 1989 r wnioskodawca został oddelegowany do pracy na stanowisku montera konstrukcji stalowych w Zakładzie Nr (...) w ramach budowy eksportowej (akta osobowe).

Stosunek pracy łączący strony został rozwiązany w trybie wypowiedzenia dokonanego przez pracodawcę z przyczyn ekonomicznych, którego okres upłynął 31 sierpnia 1995 r (akta osobowe, świadctwo pracy).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o wskazane dowody.

Sąd stwierdził, że przesłuchani świadkowie to osoby obce dla wnioskodawcy.

Świadek K. K. pracował w (...) Zakładach (...) w L. w Zakładzie Nr (...) w M. od 1975 r do 1995 r. W okresie, w którym wnioskodawca zajmował stanowisko ślusarza narzędziowego, świadek pracował na produkcji w hali obok budynku, w którym mieścił się warsztat wnioskodawcy. Następnie wnioskodawca był jego mistrzem i nadzorował jego prace.

Świadek J. N. był zatrudniony w (...) Zakładach (...) w Zakładzie Nr (...) w M. od 1971 r do 1992 r. Wykonywał obowiązki kierownika zmianowego oraz kierownika służby utrzymania ruchu na Wydziale A, w tej samej hali, co Wydział B, na którym pracował skarżący.

Świadek J. R. pracował w (...) Zakładach (...) w Zakładzie Nr (...) od 1974 r do 1998 r. Do roku 1976 wykonywał obowiązki referenta technicznego, a następnie inspektora BHP i w ramach ich wykonywania przebywał na Wydziałach A i B Zakładu Nr (...).

Okoliczności te w ocenie Sądu pozwalają na przyjęcie wniosku, iż zeznający w sprawie świadkowie mają niezbędne wiadomości dotyczące charakteru i warunków wykonywanej przez wnioskodawcę pracy. Zdaniem Sądu, świadkowie szczegółowo opisali zakres obowiązków wnioskodawcy oraz warunki w jakich były one wykonywane. Zeznania świadków są logiczne, wzajemnie się uzupełniają oraz korelują z zeznaniami wnioskodawcy, wobec czego Sąd uznał je za wiarygodne. Powyższa ocena dotyczy również zeznań samego wnioskodawcy, skoro były one zgodne z wiarygodnymi zeznaniami świadków w zakresie, w jakim dokonano w oparciu o nie ustalenia. Sąd nie dał natomiast wiary zeznaniom wnioskodawcy w zakresie w jakim wskazywały one na zakres obowiązków związanych ze spawaniem na stanowisku ślusarza narzędziowego oraz stanowisk pracy, które podlegały nadzorowi wnioskodawcy jako mistrzowi z uwagi na ich niespójność.

Sąd Okręgowy zważył, że odwołanie nie jest zasadne.

Sąd wskazał, że do okoliczności spornych w sprawie należy możliwość zakwalifikowania pracy świadczonej przez wnioskodawcę od 2 stycznia 1976 r do 31 sierpnia 1995 r na stanowiskach ślusarza narzędziowego, montera konstrukcji metalowych i mistrza w (...) Zakładach (...) w L. w Zakładzie Nr (...) w M., jako pracy w szczególnych warunkach.

Sąd powołał art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r, poz. 1440 ze zm.), który mówi, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat. Źródłem przepisów dotychczasowych jest rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r Nr 8, poz. 43).

Sąd uznał, iż znaczenie dla oceny charakteru pracy wnioskodawcy w spornych okresach od 2 stycznia 1976 r do 5 lutego 1978 r na stanowisku ślusarza narzędziowego i od 6 lutego 1978 r do 31 października 1983 r na stanowisku montera konstrukcji metalowych, z uwagi na wykonywanie czynności związanych ze spawaniem, ma wykładnia przepisu § 2 ust. 1 rozporządzenia. Zgodnie z jego treścią okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Z przepisu wynika, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach zasadniczego znaczenia nabiera okoliczność, czy praca w szczególnych warunkach była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe, w którym Sąd oparł się na dokumentach znajdujących się w aktach sprawy i aktach ZUS dotyczących wnioskodawcy oraz zeznaniach jego i świadków, pozwoliło ustalić w sposób pewny, że skarżący nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych. Dlatego nie można było uznać jego pracy na stanowisku ślusarza narzędziowego i montera konstrukcji metalowych za wykonywaną w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych. Wnioskodawca bowiem wykonywał jednocześnie szereg innych czynności, które nie kwalifikują pracy się z nich składającej jako pracy w warunkach szczególnych. Okoliczność ta ma w ocenie Sądu przesądzające znaczenia dla negatywnej oceny pracy skarżącego na wskazanych stanowiskach jak wykonywanej w warunkach szczególnych w kontekście niespełnienia przesłanki jej wykonywania w pełnym wymiarze czasu pracy.

W ocenie Sądu również praca świadczona przez wnioskodawcę na stanowisku mistrza od 1 listopada 1983 r do 31 sierpnia 1995 r nie może być uznana za pracę wykonywaną w warunkach szczególnych. Za pracę o takiej kwalifikacji prawnej może być bowiem uznana tylko praca, na którą składają się czynności które odpowiadają rodzajowi pracy opisanemu w wykazie A, Dział XIV „Prace różne”, poz. 24 „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko - techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. W stanie faktycznym sprawy, dla potrzeb uznania czynności wnioskodawcy w ramach sprawowanego nadzoru, podstawowymi pracami wykonywanymi przez nadzorowanych pracowników na wydziale, na którym wnioskodawca nadzór wykonywał powinny być prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym jako wymienione w wykazie A, Dział XIV „Prace różne”, poz. 12 rozporządzenia. Tymczasem, po pierwsze skarżący nadzorował również pracę pracowników zajmujących stanowiska ślusarzy i monterów, które to prace w wykazie wymienione nie zostały, a po drugie praca spawaczy nie miała charakteru podstawowego.

Zdaniem Sądu, skarżący, pomimo że legitymuje się ogólnym stażem pracy ponad 25 lat, ukończył 60 lat życia i nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, to nie spełnia warunku piętnastoletniego stażu pracy w warunkach szczególnych. Tym samym nie spełnia wszystkich przesłanek do ustalenia mu prawa do wcześniejszej emerytury. Z tych względów Sąd na mocy wyżej wskazanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 kpc orzekł jak w sentencji.

Apelację od powyższego wyroku wniósł S. K., zarzucając błędną analizę niektórych faktów z okresów jego zatrudnienia na stanowiskach o szczególnym charakterze w (...) w L., Zakład nr (...) w M..

W uzasadnieniu apelacji wyjaśnił, że okres pracy od 2 lipca 1974 r do 5 lutego 1978 r w dziale (...) Mechanicznym (TM), zwanym potocznie Główny Mechanik, dzieli się na dwa okresy. Pierwszy to stanowisko tokarza od 2 lipca 1974 r do 1 stycznia 1976 r, na którym to stanowisku wykonywał prace niezwiązane ze szczególnym charakterem. W drugim okresie od 2 stycznia 1976 r do 5 lutego 1978 r (tj. 2 lata 1 miesiąc) zajmował stanowisko ślusarza narzędziowego w 8-godzinnym czasie pracy. Było to stanowisko jednoosobowe, a nie, jak zinterpretowano w wyroku, komórka narzędziowa, która zajmowała się również stawianiem bram i ogrodzeń. Faktem było natomiast to, że pracownicy działu TM (Główny Mechanik) zajmowali się tymi pracami, ale byli to murarze zatrudnieni w tym wydziale oraz ich pomocnicy.

Skarżący dalej wywodził, że okres pracy na bezpośredniej produkcji od 6 lutego 1978 r do 31 października 1983 r również jest podzielony na różne okresy, w tym na okres w szkodliwych warunkach od 1 września 1980 r do 1 maja 1983 r (tj. 2 lata 8 miesięcy) w charakterze monterza konstrukcji stalowych na bezpośredniej produkcji P., gdzie jak wszyscy pracownicy (tacy jak spawacze i ślusarze będący pomocnikami spawacza i monterzy konstrukcji stalowych) pracowali w szkodliwych warunkach w hali produkcyjnej, również skarżący. Ze względu na duże przekroczenia norm stężenia dwutlenku węgla w powietrzu oraz zapylenia i zadymienia środowiska w hali powstałe w wyniku pracy na kilkunastu stanowiskach spawalniczych, oraz stanowiskach przecinania i wycinania palnikami gazowymi, wszyscy pracownicy (w tym i skarżący) otrzymywali dodatek szkodliwy. Skarżący podniósł, że jego dodatek szkodliwy jest udokumentowany w aktach osobowych.

Skarżący wskazał również, że z dniem 1 listopada 1983 r został przeniesiony służbowo na stanowisko mistrza spawalni, na którym pracował do 31 sierpnia 1995 r (tj. 11 lat 7 miesięcy), gdyż od całego tego okresu odliczył czas oddelegowania 3 -miesięcznego do pracy w zakładzie Nr (...) przy (...) w L. (stanowisko to w niczym nie zmieniło jego charakteru pracy, gdyż pracował na tej samej hali produkcyjnej, w tych samych warunkach środowiska jak poprzednio na stanowisku robotniczym). Różnica polegała na tym, że do obowiązków skarżącego należało przeprowadzanie kontroli międzyoperacyjnych, kontroli jakości oraz nadzór inżyniersko - techniczny na wydziale, gdzie szczególnie praca spawaczy i ich pomocników ślusarzy miała charakter podstawowy w pełnym 8-godzinnym czasie pracy.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja skarżącego jest zasadna, trafne są zawarte w niej zarzuty podważające dokonane przez Sąd ustalenia faktyczne. Brak prawidłowych ustaleń skutkuje wadliwością oceny prawnej. Musi to prowadzić do uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Skarżący złożył wniosek o ustalenie prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (aktualnie tekst jedn. Dz. U. z 2013 r, poz. 1440 ze zm.). Przepis ten wymaga udowodnienia do 1 stycznia 1999 r ogólnego stażu emerytalnego, wynoszącego dla mężczyzny 25 lat, oraz 15 lat pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Rodzaje prac wykonywanych w warunkach szczególnych, mające znaczenie przy ustalaniu prawa do emerytury, wymienione zostały w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz.43 ze zm.).

Sąd pierwszej instancji nie dokonał niezbędnych ustaleń odnośnie do rodzaju prac wykonywanych przez apelującego na różnych stanowiskach podczas zatrudnienia w (...) Zakładach (...) w L. w Zakładzie Nr (...) w M. od 2 stycznia 1976 r do 31 sierpnia 1995 r. Nie jest możliwe w tej sytuacji stwierdzenie, czy prace wykonywane przez skarżącego na poszczególnych stanowiskach w kolejnych okresach jego pracy były pracami wykonywanymi w warunkach szczególnych w rozumieniu powołanych przepisów prawa, a jeżeli tak, to w jakim rozmiarze. Tej okoliczności Sąd pierwszej instancji nie wyjaśnił, bowiem nie przeprowadził prawidłowego postępowania w tym zakresie a zatem nie rozpoznał istoty sprawy.

Sąd ustalił, że do obowiązków wnioskodawcy jako ślusarza narzędziowego, na którym to stanowisku pracował od 2 stycznia 1976 r do 5 lutego 1978 r, należało ostrzenie stępionych pił i naprawa wykruszonych pił, którymi posługiwano się na P.. Wyrównywał również tarcze szlifierskie specjalnym przyrządem z diamentem. Wykonywał też ze stali, przy użyciu maszyny do cięcia, szlifierki narzędziowej, spawarki oraz tokarki, oprzyrządowanie, stemple, matryce oraz przyrządy spawalnicze. Jako ślusarz narzędziowy wnioskodawca był odpowiedzialny za sprawność maszyn i urządzeń skrawalniczych na hali produkcyjnej. Zdaniem Sądu skarżący nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych w tym okresie, ponieważ „wykonywał jednocześnie szereg innych czynności, które nie kwalifikują pracy się z nich składającej jako pracy w warunkach szczególnych”.

Jednak Sąd nie dokonał szczegółowych ustaleń i wszechstronnej oceny rodzaju pracy skarżącego. Nie wskazał, jakie inne czynności kwalifikują się do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, a jakie prace nie kwalifikują się do takiego rodzaju prac.

Sąd winien zbadać, czy praca wnioskodawcy to była, czy też nie, praca wskazana w wykazie A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r, dziale XIV pod poz. 25, mianowicie - bieżąca konserwacja agregatów i urządzeń oraz prace budowlano - montażowe i budowlano - remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, ewentualnie, czy stanowiła inny rodzaj pracy w szczególnych warunkach.

Na bieżącą konserwację urządzeń mogłoby wskazywać wykonywanie oprzyrządowania, stempli, matryc. Konieczne jest jednak szczegółowe ustalenie zakresu odpowiedzialności skarżącego za sprawność maszyn, ewentualnie rodzaj i zakres innych prac, jeżeli skarżący je wykonywał. Niezbędne jest także ustalenie rodzaju prac wykonywanych przez pracowników wydziału i określenie, jakie prace mają charakter podstawowych.

Przy czym prace podstawowe to prace, które są wykonywane przez największą liczbę pracowników, czy też prace mające największe znaczenie. Trzeba zatem ustalić liczbę pracowników wydziału, czy oddziału i liczbę pracowników wykonujących poszczególne rodzaje prac, ocenić znaczenie wykonywanych prac.

Pamiętać należy, że pracami wykonywanymi w warunkach szczególnych są prace wymienione w wykazie A, m.in. są to prace przy spawaniu, ale również np. prace polegające na szlifowaniu. Wykaz A w dziale III „W hutnictwie i przemyśle metalowym”, w części „Prace różne w hutnictwie i przemyśle metalowym” wymienia pod poz. 78 „szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne”.

Dla ustaleń, czy zakład, w którym pracował skarżący może być oceniany w kontekście danej branży należy zbadać, jakiemu resortowi podlegał zakład oraz warunkom jakiego resortu odpowiadała praca na danym wydziale, czy oddziale.

Oceniając okres od 2 stycznia 1976 r do 5 lutego 1978 r Sąd winien też dokładnie ustalić, czy apelujący wykonywał inne prace, np. murarskie, które nie są pracami w warunkach szczególnych, a jeżeli takie wykonywał, to w jakim rozmiarze.

Od 6 lutego 1978 r wnioskodawca wykonywał pracę montera konstrukcji metalowych przy bezpośredniej produkcji kontenerów. Sąd stwierdził, że do obowiązków wnioskodawcy, jako osoby nieposiadającej uprawnień spawalniczych, należało tzw. heftowanie, które polegało na ustawieniu i złączeniu elektrycznym elementów celem ostatecznego zespawania ich przez spawacza. Sąd nie ustalił, czy skarżący jako monter konstrukcji metalowych wykonywał faktycznie tylko czynności polegające na heftowaniu.

Zauważyć należy, że wykaz A dział XIV powołanego wyżej rozporządzenia pod poz. 12 wymienia „prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym”. Zatem pracami w warunkach szczególnych są nie tylko prace polegające na spawaniu, ale szerzej rozumiane prace przy spawaniu, czyli prace wykonywane w bezpośrednim procesie spawania.

Utrwalone jest orzecznictwo sądowe, że prace przy spawaniu to nie tylko samo spawanie jako czynność, lecz także prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowowodorowym, co niewątpliwie może dotyczyć też

innych czynności, jednak tylko tych, które funkcjonalnie (przedmiotowo) łączą się z pracą przy spawaniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2013 r, III UK 47/12). Określenie „przy spawaniu” obejmuje bowiem prace wykonywane w przebiegu procesu spawania (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2008 r, I UK 192/08, OSNP 2008/5-6/1983, z dnia 8 czerwca 2011 r, I UK 393/10, Lex nr 950426).

Sąd wskazał, na podstawie zeznań świadka, że pracownik który nie posiadając uprawnień spawalniczych zajmował się heftowaniem był obowiązany w trakcie dobowej normy czasu pracy wykonywać również inne czynności. Nie dokonał ustaleń, czy skarżący faktycznie wykonywał inne czynności, jaki rodzaj czynności, w jakim wymiarze czasu.

Okoliczność, że pracownik wykonuje dany rodzaj pracy, będącej pracą w warunkach szczególnych, nie posiadając formalnych uprawnień do jej wykonywania, nie pozbawia go możliwości uwzględnienia okresu takiej pracy do kwalifikowanego okresu wymaganego do świadczenia.

Pamiętać należy, że inne czynności niebędące pracą w warunkach szczególnych, ale wykonywane sporadycznie, w znikomym zakresie, nie niweczą pełnego wymiaru czasu pracy w warunkach szczególnych. Dlatego konieczne jest dokładne ustalenie proporcji różnych rodzajów prac wykonywanych przez pracownika.

Dalej Sąd ustalił na podstawie akt osobowych, że skarżący od 10 marca 1978 r został przeniesiony na Wydział B, natomiast z dniem 10 kwietnia 1978 r został przeniesiony do bezpośredniej produkcji Rozdzielni (...). Z dniem 1 maja 1978 r wnioskodawcy jako monterowi konstrukcji metalowych zostały powierzone obowiązki brygadzysty przy bezpośredniej produkcji na Rozdzielni (...).

Brak ustaleń co do rodzaju pracy wykonywanej przez skarżącego i czy była to praca w warunkach szczególnych. Czy np. jako brygadzysta skarżący wykonywał pracę polegającą na dozorze inżynieryjno - technicznym określoną w wykazie A dziale XIV pod poz. 24.

Poczynając od 1 września 1980 r wnioskodawca został przeniesiony do bezpośredniej produkcji w P. (akta osobowe). Do jego obowiązków należało pobieranie blach oraz ich przecinanie przy użyciu przecinarek i palników acetylenowych, w celu przygotowania do produkcji.

Prace przy przycinaniu blach mogą być pracami w warunkach szczególnych, jeżeli wykonywane przy użyciu palników acetylenowych. Nie ustalił Sąd w jakim wymiarze wykonywane były takie prace i na czym polegały inne prace.

Z dniem 1 listopada 1983 r odwołujący został przeniesiony na stanowisko mistrza w Zakładzie Nr (...). W ramach wykonywanych obowiązków nadzorował prace ślusarzy, spawaczy i oraz pracowników P.. Sad stwierdził, że nadzorowani przez wnioskodawcę ślusarze zajmowali się ręcznym składaniem elementów dostarczanych z P.. Prace wykonywali na posadzce betonowej na specjalnym oprzyrządowaniu. Nie były to prace na wysokości. Obowiązki związane ze stanowiskiem mistrza wnioskodawca wykonywał do zakończenia zatrudnienia, tj. do 31 sierpnia 1995 r.

W ocenie Sądu Okręgowego, również ta praca nie może być uznana za pracę wykonywaną w warunkach szczególnych. Dla potrzeb uznania czynności wnioskodawcy za dozór inżynieryjno - techniczny, zdaniem Sądu, podstawowymi pracami wykonywanymi przez nadzorowanych pracowników na wydziale, na którym wnioskodawca nadzór wykonywał powinny być prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorym. Tymczasem, jak ustalono, po pierwsze skarżący nadzorował również pracę pracowników zajmujących stanowiska ślusarzy i monterów, po drugie praca spawaczy nie miał charakteru podstawowego.

Również te stwierdzenia są przedwczesne. Brak bowiem ustaleń, czy czynności wykonywane przez skarżącego miały charakter pracy, o której mowa w wykazie A dziale XIV pod poz. 24, to jest kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozoru inżynieryjno - technicznego na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Nie wiadomo też jakie prace wykonywane były przez pracowników pracujących na wydziale. Sąd nie ustalił, jakie prace wykonywali ślusarze i monterzy, jakie prace były na wydziale pracami podstawowymi.

Sąd stwierdził, że „ślusarze zajmowali się ręcznym składaniem elementów dostarczanych z P.”. Jak należy przypuszczać, były to elementy metalowych konstrukcji. Nie ustalił sąd, co to znaczy „ręcznie”, tzn. przy użyciu jakich ręcznych narzędzi pracowali ślusarze. Dopiero wtedy można stwierdzić, czy wykonywane prace są, czy też na pewno nie są pracami wykonywanymi w warunkach szczególnych.

Dla prawidłowego ustalenia rodzaju prac wykonywanych przez samego skarżącego skonfrontować należy dokumenty dotyczące zmiany stanowisk pracy znajdujące się w aktach osobowych z zeznaniami skarżącego opisującymi pracę na kolejnych stanowiskach.

Rzeczą Sądu jest ustalenie, jakie prace rzeczywiście wykonywał wnioskodawca (ewentualnie pracownicy, nad stanowiskami których sprawował dozór inżyniersko - techniczny), ta bowiem okoliczność, nie zaś nazwa zajmowanego stanowiska, przesądza o ewentualnym istnieniu przesłanek dla przyznania wcześniejszej emerytury (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2004 r, II UK 337/03, OSNAP 2004/22/392, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r, II UK 21/10, Lex nr 619638).

Przy czym Sąd winien zażądać oryginału akt osobowych, bowiem dołączone do akt sprawy kserokopie luźnych, nieponumerowanych, częściowo nieczytelnych, kart akt osobowych nie powinny być podstawą prawidłowych ustaleń stanu faktycznego.

Powyższe okoliczności wskazują, że w sprawie konieczne jest przeprowadzenie postępowania w sprawie w całości.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 kpc uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania stosownie do art 108 § 2 kpc.